

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Татарстан
Исполнительный комитет Агрызского муниципального района Республики Татарстан
МБОУ «Девятернинская ООШ им. Л. Айтуганова АМР РТ»

РАССМОТРЕНО

Руководитель МО
начальных классов

/Габбасова Г.Г./

Протокол №1
от «28» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по
учебно- воспитательной
работы

/Даутова А.Ф./

Протокол №1
от «28» августа 2023 г.

УТВЕРЖДАЮ

Директор школы

Габбасов А.Г./

Приказ № 01/05
от «29» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной (татарский) язык»

для обучающихся 1-4 классов

Принято на заседании
педагогического совета
Протокол № 1
от «29» августа 2023г

Девятерня 2023

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Рабочая программа по родному (татарскому) языку на уровне начального общего образования подготовлена на основе Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования (Приказ Минпросвещения России от 31.05.2021 г № 286, зарегистрирован Министерством юстиции Российской Федерации 05 07 2021 г., рег номер — 64101) (далее — ФГОС НОО), Программы воспитания, с учётом распределённых по классам проверяемых требований к результатам освоения Основной образовательной программы начального общего образования.

Личностные и метапредметные результаты представлены с учётом особенностей преподавания родного (татарского) языка в начальной общеобразовательной школе с учётом методических традиций построения школьного курса родного (татарского) языка, реализованных в большей части входящих в Федеральный перечень УМК по родному (татарскому) языку.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНОЙ (ТАТАРСКИЙ) ЯЗЫК»

В основе изучения предмета по «Родному (татарскому) языку» лежит системно- деятельностный подход в соответствии с ФГОС НОО, ориентация на целевые приоритеты, сформулированные в федеральной рабочей программе воспитания.

Татарский язык, выступая как родной, является основой развития мышления, воображения, интеллектуальных и творческих способностей обучающихся, основой самореализации личности, развития способности к самостоятельному усвоению новых знаний и умений, включая организацию учебной деятельности. Татарский язык является средством приобщения к духовному богатству народа – его культуре и литературе, а также одним из каналов социализации личности. Будучи основой развития мышления, предмет «Родной (татарский) язык» неразрывно связан с другими учебными предметами, в частности с предметом «Литературное чтение на родном

(татарском) языке».

У обучающегося последовательно формируются эмоционально-ценностное отношение к родному языку, интерес к его изучению, стремление пользоваться им в разных ситуациях общения, правильно писать и читать, участвовать в диалоге, составлять несложные устные монологические высказывания и письменные тексты. Через воспитание у обучающегося позитивного эмоционально-ценностного отношения к родному языку закладываются основы гражданской культуры личности.

В содержании программы по родному (татарскому) языку выделяются следующие содержательные линии: обучение грамоте, систематический курс и развитие речи.

ЦЕЛИ ИЗУЧЕНИЯ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНОЙ (ТАТАРСКИЙ) ЯЗЫК»

Изучение родного (татарского) языка направлено на достижение следующих целей:

формирование коммуникативных навыков обучающихся: развитие устной и письменной речи, монологической и диалогической речи, а также навыков грамотного, безошибочного письма как показателя общей культуры человека, ознакомление обучающихся с основными положениями науки о татарском языке и формирование на этой основе знаково-символического восприятия и логического мышления обучающихся.

Достижение поставленных целей реализации программы по родному (татарскому) языку предусматривает решение следующих задач:

обеспечение мотивации обучения родному (татарскому) языку;

формирование базы первоначальных лингвистических знаний, накопление практики использования грамматических форм татарского языка, обогащение актуального и потенциального словарного запаса;

овладение нормами татарского речевого этикета, в том числе и в ситуации межнационального общения;

формирование общей культуры, гражданских и патриотических качеств, основных умений учиться и способности к организации своей деятельности, развитие духовно-нравственной сферы личности обучающихся.

МЕСТО УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНОЙ (ТАТАРСКИЙ) ЯЗЫК» В УЧЕБНОМ ПЛАНЕ

Общее число часов для изучения родного (татарского) языка, – 387 часов: из них в 1 классе – 81 час (2 часа в неделю), во 2 классе – 102 часа (3 часа в неделю), в 3 классе – 102 часа (3 часа в неделю, 34 учебные недели), в 4 классе – 102 часа (3 часа в неделю).

СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Содержание обучения в 1 классе.

Начальным этапом изучения родного (татарского) языка в 1 классе является учебный курс «Обучение грамоте», основная задача которого направлена на обучение чтению и письму на татарском языке. У обучающихся наряду с формированием первоначальных навыков чтения и письма развивается коммуникативная компетенция, обогащается и активизируется словарь, совершенствуется фонематический слух.

На учебный курс «Обучение грамоте» рекомендуется отводить 45 часов (3 часа в неделю: 2 часа учебного предмета «Родной (татарский) язык» и 1 час учебного предмета «Литературное чтение на родном (татарском) языке»). Продолжительность учебного курса «Обучение грамоте» зависит от уровня подготовки обучающихся и может составлять до 23 учебных недель, соответственно, продолжительность изучения систематического курса в 1 классе может варьироваться до 10 недель.

Развитие речи.

Понимание на слух аудиотекста, построенного на знакомом языковом материале и при самостоятельном чтении вслух.

Чтение по слогам слов и предложений. Участие в диалоге.

Фонетика.

Осознание единства звукового состава слова и его значения. Определение количества и последовательности звуков в слове. Сопоставление слов, различающихся одним или несколькими звуками. Составление звуковых моделей слова. Различение гласных и согласных звуков, гласных – твёрдых и мягких; согласных – звонких и глухих.

Деление слов на слоги. Слово-звуковой разбор слова.

Графика.

Различение звуков и букв: буквы как знак звука. Владение позиционным способом обозначения звуков буквами. Выработка связного и ритмичного написания букв. Заглавные и строчные буквы. Правильное расположение букв и слов на строке. Основные элементы соединения букв в слове.

Чтение.

Гигиенические требования при чтении. Правильное, осознанное, достаточно беглое и выразительное чтение текстов на татарском языке про себя и вслух. Правильное чтение рукописных предложений.

Письмо.

Гигиенические требования при письме. Умение отличать буквы от знаков транскрипции. Списывание текста, восстановление пропущенного слова в соответствии с решаемой учебной задачей. Запись предложений после предварительного слога-звукового разбора каждого слова. Запись слов и предложений по памяти.

Орфография и пунктуация.

Прописная буква в начале предложения, в именах людей, кличках животных, названиях населенных пунктов. Знаки препинания в конце предложения.

Систематический курс.

Общие сведения о языке.

Язык как основное средство человеческого общения. Речь. Устная речь и письменная речь.

Фонетика.

Гласные и согласные звуки татарского языка. Специфичные звуки татарского языка [ə], [ə], [ʏ], [w], [ɸ], [κ], [ж], [ң], [h]. Твёрдые и мягкие гласные звуки. Звонкие и глухие согласные звуки. Парные согласные звуки. Звуковое значение букв е, ё, ю, я. Буквы ь и ъ.

Татарский алфавит: правильное название букв, их последовательность.

Интонация. Ударение.

Слог. Количество слогов в слове. Ударный слог.

Графика.

Звук и буква. Различение звуков и букв. Правописание специфичных согласных звуков [Ғ], [қ], [w].

Орфоэпия.

Произношение звуков и сочетаний звуков, ударение в словах в соответствии с нормами современного татарского литературного языка.

Лексика.

Слово как единица языка.

Морфология.

Слова, отвечающие на вопросы «кем?» («кто?»), «нәрсә?» («что?»), «нинди?» («какой?»), «нишли?» («что делает?») Особенности присоединения аффиксов в татарском языке.

Синтаксис.

Предложение как единица языка (ознакомление). Текст.

Орфография и пунктуация.

Перенос слов из строки в строку. Правописание слов с гласными о и ө.

Знаки препинания в конце предложения: точка, вопросительный и восклицательный знаки.

Развитие речи.

Соблюдение норм речевого этикета в ситуациях учебного и бытового общения. Ситуации устного общения (чтение диалогов по ролям, просмотр видеоматериалов, прослушивание аудиозаписей).

Составление небольших рассказов повествовательного характера по серии сюжетных картинок, на основе собственных игр, занятий.

Содержание обучения во 2 классе.

Систематический курс.

Фонетика, орфоэпия, графика.

Различение звуков и букв. Система гласных звуков татарского языка: специфичные гласные звуки; твёрдые и мягкие гласные звуки; звуки [ō], [ы], [э], которые употребляются только в русских заимствованиях.

Согласные звуки в татарском языке: специфичные согласные звуки [w], [Ғ], [қ], [ж], [ң], [h].

Краткая характеристика гласных и согласных звуков: гласный –

согласный; гласный – твёрдый – мягкий; согласный звонкий – глухой, парный – непарный. Группирование звуков по заданным критериям.

Татарский алфавит. Правописание букв татарского алфавита.

Умение работать с толковым словарем татарского языка.

Соблюдение правильного ударения в словах.

Записывание слов в алфавитном порядке.

Применение изученных правил правописания.

Лексика.

Слово, лексическое значение слова. Синонимы. Антонимы. Выявление в тексте случаев употребления элементарных синонимов и антонимов. Осознание значения синонимов и антонимов в тексте и разговорной речи.

Состав слова (морфемика).

Присоединение аффиксов к существительным и глаголам.

Морфология.

Самостоятельные части речи. Имя существительное: общее значение, вопросы «кем?» («кто?»), «нэрсэ?» («что?»), употребление в речи. Имена собственные и нарицательные, категория числа существительных, употребление в речи существительных, имеющих в русском языке лишь форму множественного числа.

Имя прилагательное: общее значение, вопрос «нинди?» («какой?»), употребление в речи.

Глагол: общее значение, вопрос «нишли?» («что делает?»), употребление в речи, грамматические признаки – время, лицо, число, настоящее время глагола изъявительного наклонения, спряжение глаголов в настоящем времени.

Синтаксис.

Слово и предложение. Определение границы предложений в деформированном тексте. Составление предложения из заданных форм слов.

Виды предложений по цели высказывания. Различение интонационных и смысловых особенностей повествовательных, побудительных, вопросительных, предложений.

Орфография и пунктуация.

Прописная буква в начале предложения и в именах собственных.

Оформление предложения при письме, выбирая необходимые знаки препинания на конце предложения. Перенос слов со строки на строку.

Развитие речи.

Участие в диалогах-расспросах. Работа с рисунками по содержанию текста. Соблюдение норм татарского литературного языка в собственной речи и оценивание соблюдения этих норм в речи собеседников. Составление предложений для решения определённой речевой задачи (для ответа на заданный вопрос, для выражения собственного мнения). Составление небольшого описания повествовательного характера по серии сюжетных картинок. Восприятие на слух аудиотекста. Пересказ прослушанного текста.

Списывание (без пропусков и искажений букв) слов и предложений, текста объёмом не более 15 слов.

Содержание обучения в 3 классе.

Систематический курс.

Фонетика, орфоэпия, графика.

Различение звука и буквы: буква как знак звука.

Использование алфавита при работе со словарями, справочниками.

Правописание и чтение слов с буквами ь и ъ. Деление слов на слоги.

Лексика.

Особенности слова как единицы лексического уровня языка.

Умение различать и употреблять в речи однозначные и многозначные слова, прямое и переносное значения слова.

Употребление в речи синонимов, антонимов, омонимов. Подбор синонимов и антонимов к словам разных частей речи.

Работа с пословицами, поговорками, скороговорками.

Состав слова (морфемика).

Способы словообразования в татарском языке. Определение сложных и парных слов.

Выделение корня слова (простые случаи). Различение однокоренных слов и форм одного и того же слова. Словообразующие аффиксы.

Морфология.

Имя существительное. Определение грамматических признаков имён

существительных (число, падеж). Склонение имён существительных по падежам.

Сложные имена существительные.

Местоимения. Личные местоимения 1, 2, 3 лица единственного и множественного числа. Склонение личных местоимений по падежам.

Использование личных местоимений для устранения повторов в тексте.

Глагол. Грамматические признаки глагола настоящего времени изъявительного наклонения. Спряжение глаголов настоящего времени. Употребление имён существительных с глаголами 3 лица единственного и множественного чисел.

Имя прилагательное. Сравнительная степень имён прилагательных.

Синтаксис.

Главные члены предложения: подлежащее и сказуемое. Однородные подлежащие. Составление предложений с однородными подлежащими и сказуемыми.

Орфография и пунктуация.

Нахождение и исправление орфографических и пунктуационных ошибок по изученным правилам.

Развитие речи.

Составление устного диалогического и монологического высказывания (на заданную тему, по наблюдениям). Составление небольших письменных текстов.

Составление плана текста. Пересказ текста по плану. Написание текста по заданному плану. Корректирование текстов с нарушенным порядком предложений.

Соблюдение норм речевого этикета в ситуациях учебного и бытового общения.

Содержание обучения в 4 классе.

Систематический курс.

Фонетика и графика.

Специфичные звуки татарского языка. Закон сингармонизма в татарском языке. Виды сингармонизма: губная и нёбная гармония. Звуко-буквенный

разбор слова.

Орфоэпия.

Правильная интонация в процессе говорения и чтения. Нормы произношения звуков и сочетаний звуков. Ударение в словах в соответствии с нормами современного татарского литературного языка. Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка.

Использование орфоэпического словаря татарского языка при определении правильного произношения слов.

Лексика.

Исконные слова в татарском языке.

Русские и арабско-персидские заимствования в татарском языке.

Однозначные и многозначные слова.

Прямое и переносное значение слова. Выявление в художественном тексте слов, употребленных в переносном значении.

Использование в речи синонимов, антонимов, омонимов.

Определение значения слова по тексту или уточнение значения с помощью толкового словаря.

Состав слова (морфемика).

Морфемный состав слова.

Порядок присоединения аффиксов в татарском языке. Словообразующие и формообразующие аффиксы. Разбор слова по составу.

Морфология.

Установление принадлежности слова к определённой части речи (в объёме изученного) по комплексу освоенных грамматических признаков.

Имя существительное. Повторение грамматических категорий имён существительных (число, падеж).

Имя прилагательное. Значение и употребление в речи имён прилагательных. Степени сравнения прилагательных. Использование в речи прилагательных синонимов и антонимов.

Местоимение. Личные местоимения (повторение). Склонение личных местоимений по падежам. Использование личных местоимений в речи для

устранения повторов.

Указательные и вопросительные местоимения.

Числительное. Определение значения и употребления в речи числительных.

Количественные и порядковые числительные.

Глагол. Форма повелительного наклонения глагола.

Основа глагола.

Определение категории времени глагола изъявительного наклонения: настоящее, прошедшее (определённое) и будущее (определённое).

Отрицательный аспект глаголов настоящего, прошедшего и будущего времени. Спряжение глаголов в настоящем (повторение), прошедшем и будущем временах. Употребление глаголов в речи.

Синтаксис.

Слово, словосочетание и предложение (осознание их сходства и различия).

Предложения по цели высказывания: повествовательные, вопросительные и побудительные.

Главные члены предложения: подлежащее и сказуемое (повторение). Второстепенные члены предложения (ознакомление).

Орфография и пунктуация.

Повторение правил правописания, изученных в 1–3 классах.

Использование орфографического словаря татарского языка для определения (уточнения) написания слова.

Развитие речи.

Соблюдение норм татарского литературного языка в собственной речи и оценивание соблюдения этих норм в речи собеседников.

Составление диалогической и монологической речи с соблюдением орфоэпических и интонационных норм татарского языка.

Составление небольшого описания предмета, картинке, персонажа. Владение техникой чтения, приемами понимания прочитанного и прослушанного, интерпретации и преобразования текстов.

Описание картины в определённой последовательности.

Изложение (подробный устный и письменный пересказ текста).

Сочинение как вид письменной работы.

ПЛАНИРУЕМЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

Изучение родного татарского языка в начальной школе направлено на достижение обучающимися следующих личностных, метапредметных и предметных результатов освоения учебного предмета.

ЛИЧНОСТНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

1) гражданско-патриотического воспитания:

становление ценностного отношения к своей Родине, в том числе через изучение родного (татарского) языка, являющегося частью истории и культуры страны;

осознание своей этнокультурной и российской гражданской идентичности, понимание статуса родного (татарского) языка в Российской Федерации и в субъекте;

сопричастность к прошлому, настоящему и будущему родного края, в том числе при работе с учебными текстами;

уважение к своему и другим народам России;

первоначальные представления о человеке как члене общества, о правах ответственности, уважении и достоинстве человека, о нравственно-этических нормах поведения и правилах межличностных отношений, через работу с учебными текстами;

2) духовно-нравственного воспитания:

признание индивидуальности каждого человека;

проявление сопереживания, уважения и доброжелательности (в том числе с использованием языковых средств для выражения своего состояния и чувств);

неприятие любых форм поведения, направленных на причинение физического и морального вреда другим людям (в том числе связанного с использованием недопустимых средств языка);

3) эстетического воспитания:

уважительное отношение и интерес к художественной культуре, восприимчивость к разным видам искусства, традициям и творчеству своего и

других народов;

стремление к самовыражению в искусстве слова; осознание важности родного языка как средства общения и самовыражения;

4) физического воспитания, формирования культуры здоровья и эмоционального благополучия:

соблюдение правил здорового и безопасного (для себя и других людей) образа жизни в окружающей среде (в том числе информационной) в процессе языкового образования;

бережное отношение к физическому и психическому здоровью, выбор приемлемых способов речевого самовыражения; соблюдение норм речевого этикета;

5) трудового воспитания:

осознание ценности труда в жизни человека и общества, ответственное потребление и бережное отношение к результатам труда, навыки участия в различных видах трудовой деятельности, интерес к различным профессиям (в том числе через примеры из учебных текстов);

б) экологического воспитания:

бережное отношение к природе, формируемое в процессе работы над текстами;

неприятие действий, приносящих вред природе;

7) ценности научного познания:

первоначальные представления о научной картине мира (в том числе первоначальные представления о системе родного (татарского) языка);

познавательные интересы, активность, инициативность, любознательность и самостоятельность в познании (в том числе познавательный интерес к изучению родного (татарского) языка).

МЕТАПРЕДМЕТНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

К концу обучения у обучающегося формируются следующие универсальные учебные действия.

1) Базовые логические действия:

сравнивать различные языковые единицы, устанавливать основания для

сравнения языковых единиц, устанавливать аналогии языковых единиц, сравнивать языковые единицы и явления родного (татарского) языка с языковыми явлениями русского языка;

объединять объекты (языковые единицы) по заданному признаку;

определять существенный признак для классификации языковых единиц, классифицировать предложенные языковые единицы;

находить закономерности и противоречия в языковом материале на основе предложенного учителем алгоритма наблюдения;

выявлять недостаток информации для решения учебной и практической задачи на основе предложенного алгоритма;

устанавливать причинно-следственные связи в ситуациях наблюдения за языковым материалом, делать выводы.

2) Базовые исследовательские действия:

определять разрыв между реальным и желательным состоянием языкового объекта (речевой ситуации) на основе предложенных учителем вопросов;

с помощью учителя формулировать цель, планировать изменения языкового объекта, речевой ситуации;

сравнивать несколько вариантов решения задачи, выбирать наиболее подходящий (на основе предложенных критериев);

выполнять по предложенному плану проектное задание;

формулировать выводы и подкреплять их доказательствами на основе результатов проведенного наблюдения за языковым материалом (классификации, сравнения, исследования);

прогнозировать возможное развитие процессов, событий и их последствия в аналогичных или сходных ситуациях.

3) Работа с информацией:

выбирать источник получения информации: словарь, справочник;

согласно заданному алгоритму находить в предложенном источнике (словаре, справочнике) информацию, представленную в явном виде;

распознавать достоверную и недостоверную информацию

самостоятельно или на основании предложенного учителем способа её проверки (с помощью словарей, справочников);

соблюдать с помощью взрослых (учителей, родителей, законных представителей) правила информационной безопасности при поиске информации в Интернете (информации о написании и произношении слова, о значении слова, о происхождении слова, о синонимах слова);

анализировать и создавать текстовую, видео-, графическую, звуковую информацию в соответствии с учебной задачей;

самостоятельно создавать схемы, таблицы для представления лингвистической информации, понимать лингвистическую информацию, зафиксированную в виде таблиц, схем.

Коммуникативные универсальные учебные действия:

воспринимать и формулировать суждения, выражать эмоции в соответствии с целями и условиями общения в знакомой среде;

проявлять уважительное отношение к собеседнику, соблюдать правила ведения диалога и дискуссии;

признавать возможность существования разных точек зрения;

корректно и аргументированно высказывать свое мнение;

строить речевое высказывание в соответствии с поставленной задачей;

создавать устные и письменные тексты (описание, рассуждение, повествование);

подготавливать небольшие публичные выступления;

подбирать иллюстративный материал (рисунки, фото, плакаты) к тексту выступления.

Регулятивные универсальные учебные действия:

1) самоорганизация:

планировать действия по решению учебной задачи для получения результата;

выстраивать последовательность выбранных действий.

2) Самоконтроль:

корректировать свои учебные действия для преодоления речевых и орфографических ошибок.

3) Совместная деятельность:

формулировать краткосрочные и долгосрочные цели (индивидуальные с учётом участия в коллективных задачах) в стандартной (типовой) ситуации на основе предложенного формата планирования, распределения промежуточных шагов и сроков;

принимать цель совместной деятельности, коллективно выстраивать действия по её достижению (распределять роли, договариваться, обсуждать процесс и результат совместной работы);

проявлять готовность руководить, выполнять поручения, подчиняться;

ответственно выполнять свою часть работы;

оценивать свой вклад в общий результат;

выполнять совместные проектные задания с использованием предложенного образца.

ПРЕДМЕТНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

К концу обучения в 1 классе обучающийся научится:

понимать прочитанный текст;

воспринимать на слух аудиотекст, построенный на знакомом языковом материале;

вести элементарный диалог, расспрашивая собеседника, отвечая на его вопросы;

рассказывать о себе, друзьях;

читать вслух небольшой текст, построенный на изученном языковом материале с соблюдением правил произношения и интонирования;

читать целыми словами со скоростью, соответствующей индивидуальному темпу ребенка;

владеть начертанием письменных прописных и строчных букв;

писать разборчиво буквы, буквосочетания, слоги, слова, предложения с соблюдением гигиенических норм;

осознавать единство звукового состава слова и его значения;

определять количество и последовательность звуков в слове;

различать звуки и буквы: буква как знак звука;

проводить слого-звуковой разбор слова;

вырабатывать связное и ритмичное написание букв;

читать осознанно про себя и вслух слова, словосочетания, предложения и короткие тексты с интонациями и паузами в соответствии со знаками препинания;

различать гласные и согласные звуки, гласные – твёрдые и мягкие, согласные – звонкие и глухие;

правильно читать специфичные гласные звуки татарского языка [ə], [ə], [ʏ];

правильно читать специфичные согласные звуки татарского языка [w], [ɸ], [к], [ж], [ң], [h];

употреблять при письме буквы, обозначающие специфичные звуки татарского языка;

определять функции букв е, ё, ю, я;

определять функции букв, не обозначающих звуки (ъ, ь);

выделять в слове ударный слог и определять количество слогов;

произносить звуки и сочетания звуков в словах в соответствии с нормами современного татарского литературного языка;

правильно называть буквы татарского алфавита, их последовательность;

сопоставлять слова, различающиеся одним или несколькими звуками;

различать слово и предложение;

использовать при письме разделительный ь и ь;

составлять предложения из заданных форм слов;

писать прописные буквы в начале предложения и в именах собственных;

оформлять предложение при письме, выбирать знак конца предложения в соответствии со смыслом и интонацией предложения;

понимать функции небуквенных графических средств: пробела между словами, знака переноса;

списывать (без пропусков и искажений букв) слова и предложения, текст объёмом не более 10 слов;

писать под диктовку слова, предложения из 3 слов, тексты объёмом не более 10 слов;

определять особенности присоединения аффиксов в татарском языке;

распознавать собственные имена существительные;
различать имена существительные одушевлённые и неодушевлённые по вопросам «кем?» («кто?») и «нәрсә?» («что?»);
определять значение слова по тексту;
определять интонацию предложения;
определять место в предложении слова, отвечающего на вопрос «нишли?» («что делает?»);
соблюдать нормы речевого этикета в ситуациях учебного и бытового общения (приветствие, прощание, извинение, благодарность, обращение с просьбой);
формулировать высказывание, соблюдая орфоэпические и интонационные нормы татарского языка.

К концу обучения во 2 классе обучающийся научится:

участвовать в диалогах-расспросах;
составлять небольшой текст повествовательного характера по серии сюжетных картинок;
рассказывать о себе, друзьях, любимых животных, каникулах;
участвовать в беседе по содержанию текста;
пересказывать прослушанный текст;
понимать на слух речь учителя и других обучающихся;
выразительно читать текст вслух, соблюдая интонацию;
списывать правильно (без пропусков и искажений букв) слова и предложения, тексты объёмом не более 15 слов;
писать под диктовку (без пропусков и искажений букв) слова, предложения, тексты объёмом не более 15 слов с учётом изученных правил правописания;
писать изложение;
характеризовать гласные и согласные звуки; правильно произносить их;
группировать звуки по заданным критериям;
различать специфичные звуки татарского языка;
выявлять в тексте случаи употребления синонимов и антонимов;
уточнять значение слова с помощью толкового словаря;

распознавать самостоятельные части речи;
распознавать имена существительные, определять их роль в речи;
образовывать множественное число имён существительных;
употреблять в речи имена существительные во множественном числе;
выделять имена собственные и нарицательные;
распознавать имена прилагательные, определять их роль в речи;
распознавать глаголы, определять их роль в речи;
соблюдать нормы татарского литературного языка в собственной речи и оценивать соблюдение этих норм в речи собеседников;
строить предложения для решения определенной речевой задачи (для ответа на заданный вопрос, для выражения собственного мнения);
различать образцы диалогической и монологической речи;
анализировать уместность использования средств устного общения в разных ситуациях, во время монолога и диалога;
владеть нормами татарского речевого этикета.

К концу обучения в 3 классе обучающийся научится:

строить устное диалогическое и монологическое высказывания ;
разыгрывать готовые диалоги на изученные темы;
создавать небольшие устные и письменные тексты (5–10 предложений);
рассматривать и описывать картину в определённой последовательности;
читать про себя и понимать основное содержание небольшого текста, построенного на знакомом языковом материале;
находить в тексте нужную информацию;
списывать правильно слова, предложения, текст объёмом не более 20 слов;
писать под диктовку текст объёмом не более 20 слов с учётом изученных правил правописания;
составлять текст из разрозненных предложений, частей текста;
использовать алфавит для упорядочения списка слов и при работе со словарями и справочниками;
находить и исправлять орфографические и пунктуационные ошибки по изученным правилам;

называть основные способы словообразования в татарском языке;

различать в предложении сложные слова;

понимать особенности слова как единицы лексического уровня языка;

различать однозначные и многозначные слова;

определять синонимы, антонимы и омонимы в речи;

подбирать синонимы и антонимы к словам разных частей речи;

определять слова, употребляемые в прямом и переносном значении;

выделять корень слова (простые случаи);

различать однокоренные слова и формы одного и того же слова;

характеризовать морфемный состав слова;

распознавать имена существительные, прилагательные, глаголы, определять их грамматические признаки;

изменять имена существительные по числам, падежам;

определять падеж, в котором употреблено имя существительное;

распознавать сложные имена существительные;

образовывать сравнительную степень имён прилагательных;

различать личные местоимения, использовать личные местоимения для устранения повторов в тексте;

распознавать личные местоимения 1, 2, 3 лица единственного и множественного числа;

склонять личные местоимения по падежам;

употреблять имена существительные с глаголами 3 лица единственного и множественного чисел;

находить главные члены предложения: подлежащее и сказуемое;

распознавать однородные подлежащие;

правильно составлять предложения;

корректировать тексты с нарушенным порядком предложений;

определять последовательность предложений в тексте;

воспроизводить текст в соответствии с предложенным заданием: подробно или выборочно;

создавать собственный текст по предложенному плану;

выражать собственное мнение, аргументируя его с учетом ситуации

общения;

соблюдать нормы речевого этикета в ситуациях учебного и бытового общения.

К концу обучения в 4 классе обучающийся научится:

разыгрывать готовые диалоги на изученные темы;

составлять диалоги и монологи, соблюдая орфоэпические и интонационные нормы татарского языка;

составлять описание предмета, картинки, персонажа;

владеть техникой чтения, приемами понимания прочитанного и прослушанного, интерпретации и преобразования текстов;

списывать правильно текст объёмом не более 25 слов;

писать под диктовку тексты объёмом не более 25 слов с учётом изученных правил правописания;

применять в речи закон сингармонизма;

проводить фонетический анализ слова;

распознавать русские и арабско-персидские заимствования в татарском языке;

определять лексическое значение слова;

определять словообразующие и формообразующие аффиксы;

проводить разбор слова по составу;

устанавливать принадлежность слова к определённой части речи (в объёме изученного) по комплексу освоенных грамматических признаков;

образовывать степени сравнения прилагательных;

распознавать указательные и вопросительные местоимения;

определять значение и употребление в речи числительных;

распознавать количественные и порядковые числительные;

распознавать форму повелительного наклонения глагола;

определять категорию времени глагола изъявительного наклонения: настоящее, прошедшее и будущее;

спрягать глаголы в настоящем, прошедшем и будущем времени;

определять способы выражения прошедшего и будущего времени глагола;

распознавать отрицательный аспект глаголов настоящего, прошедшего и будущего времени;

определять основу глагола;

различать предложения по цели высказывания: повествовательные, вопросительные и побудительные;

использовать образцы татарского речевого этикета;

понимать содержание прочитанного текста;

владеть техникой выступления перед знакомой аудиторией с небольшими сообщениями.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

1 класс. Туган тел (татар теле). Әлифба

	Федераль эш программасында бирелгән тема	Теманың дәреслектә бирелеше (дәреслектәге тема яки дәреслек битләре яки текст исеме...)	Сәгать саны	Искәрмә
1	Сөйләм телен үстерү/ Развитие речи	Белем бәйрәме. Танышу/День знаний. Знакомство.	1	Дәреслек: 6 бит
		Мин мәктәптә. Дуслар./Я в школе. Друзья.	1	Дәреслек: 7, 9 битләр
		Мин өйдә	1	Дәреслек: 10 – 11 битләр
2	Дөрес уку һәм язу	Дөрес уку һәм язу	1	Дәреслек: 8 бит
3	Сүзнең аваз составы	Аваз. Сузык һәм тартык авазлар. А хәрефе	1	Дәреслек: 12 – 14 битләр
4	Сүздәге авазлар санын һәм тәртибен билгеләү	Л хәрефе	1	Дәреслек: 15 бит
5	Сүзләргә һәм жөмлөләргә ижекләп уку	М хәрефе. Ижек	1	Дәреслек: 16 – 17 битләр
6	Бер яки берничә аваз белән аерыла торган сүзләргә чагыштыру	Ә хәрефе. А һәм ә сузыкларын чагыштыру	1	Дәреслек: 18 – 19 битләр
7	Хәрефләргә дөрес һәм тигез язу	Дәфтәргә күчәрәп язу	1	Дәреслек: 6-11, 13-15, 17-19 битләр
8	Сузык һәм тартык авазларны; калын һәм нечкә сузыкларны; яңгырау һәм саңгырау тартыкларны аеру	Н хәрефе.	1	Дәреслек: 20 – 21 битләр.
		И хәрефе.	1	Дәреслек: 22 – 23 битләр
		Т хәрефе.	1	Дәреслек: 24 – 25 битләр
		Р хәрефе.	1	Дәреслек: 26 – 27 битләр
		С хәрефе.	1	Дәреслек: 28 – 30 битләр
		У хәрефе.	1	Дәреслек: 31 – 32 битләр
		Б хәрефе	1	Дәреслек: 33 – 34 битләр
Й (кыска и) хәрефе.	1	Дәреслек: 35 – 38 битләр		
9	Таныш тел материалына корылган аудиотекстны һәм үзлектән кычкырып укыган текстны аңлау	Текст белән эн	1	Дәреслек: 40-41 битләр
10		Д хәрефе	1	Дәреслек: 42-44 битләр

	Сүзнең аваз моделен төзү	К хәрефе	1	Дәреслек: 45-46 битләр
		Ү хәрефе	1	Дәреслек: 47-50 битләр
11	Сүзне ижекләргә бүлә	Ө хәрефе	1	Дәреслек: 51-53 битләр
		Г хәрефе	1	Дәреслек: 54-56 битләр
		Ы хәрефе	1	Дәреслек: 57-59 битләр
12	Аваз һәм хәрефне аеру: авазны хәреф белән белдерү	Е, ё хәрефлләре	1	Дәреслек: 60-62 битләр
13	Баш һәм юл хәрефләре	Ж, ч хәрефләре	1	Дәреслек: 63-65 битләр
14	Авазларны сүздәге урынына карап, язуда хәрефләр белән белдерү	В хәрефе	1	Дәреслек: 66-68 битләр
		ң хәрефе	1	Дәреслек: 69-71 битләр
15	Хәреф һәм сүzlәрне бер юлда дәрес язу	О хәрефе	1	Дәреслек: 72-74 битләр
		Х, һ хәрефләре	1	Дәреслек: 75-77 битләр
16	Сүздәге хәрефләрне дәрес тоташтыру	Дәфтәргә күчереп яз	1	Дәреслек: 21, 23, 25, 27, 30, 32, 34, 38, 41, 44, 46, 50, 53, 56, 59, 62, 65, 68, 71, 74, 77 битләр
17	Татарча текстларны дәрес, аңлап, тиешле тизлектә үзлектән һәм кычкырып уку	З хәрефе	1	Дәреслек: 78-79 битләр
		П хәрефе	1	Дәреслек: 80-82 битләр
		Ф хәрефе	1	Дәреслек: 83-85 битләр
		Ж, ш хәрефләре	1	Дәреслек: 86-89 битләр
		Ц, щ хәрефләре	1	Дәреслек: 90-92 битләр
		Калынлык билгесе, нечкәлек билгесе	1	Дәреслек: 93-94 битләр
18	Хәрефне һәм транскрипция тамгасын аеру	Э, ю, я	1	Дәреслек: 95-97 битләр
19	Кулдан язылган текстларны дәрес уку	Текстны уку. Алфавит.	1	Дәреслек: 98-101 битләр
20	Текст күчереп язу, төшөп калган сүзне табу	Шигырьне уку	1	Дәреслек: 102-105 битләр
		Шигырьләрне уку		Дәреслек: 106-109

				битләр
21	Һәр сүздәге аваз, ижекне анализлаганнан соң, жөмләне язу	“Кәжә бәтиләре һәм Бүре” (татар халык әкиятә)	1	Дәрәслек: 110–111 битләр
		Рабит Батулла. “Елак Этәч”	1	Дәрәслек: 112–113 битләр
22	Сүзләрне һәм жөмлэләрне хәтердән язу	Шәүкәт Галиев. “Ничә мәчә”	1	Дәрәслек: 114–116 битләр
23	Сүзләрне баш хәрәфтән язу	Г. Тукай. “Шүрәле” Г. Тукай. “Су анасы”	1	Дәрәслек: 117–121 битләр
24	Жөмлә ахырында тыныш билгеләре	Текст белән эш	1	122–123
	Барлыгы		45	

Туган тел (татар теле) 1 класс 3, 4 нче чирекләр

1.	Тел – аралашу чарасы	Бу кайсы вакыт?	1	Дәрәслек: 8, 15 битләр
		Кар бөртеге	1	Дәрәслек: 16–23 битләр
2	Сөйләм. Телдән сөйләм, язма сөйләм	Бу кайсы вакыт?	1	Дәрәслек: 9–12 битләр
3	Интонация	Бу кайсы вакыт?	2	Дәрәслек: 13–15 битләр
4	Текст	Яз килә, яз көлә	2	Дәрәслек: 24–29, 31–33 битләр
5	Нишли? сорагына җавап биргән сүзнең жөмлэдәге урыны	Яз килә, яз көлә	1	Дәрәслек: 30–33 битләр
6	Жөмлә ахырында тыныш билгеләре: нокта, сорау һәм өндәү билгеләре	Жәйнәң байлыгы — кояш, Көзнәң байлыгы — уңыш	2	Дәрәслек: 34–42 битләр
7	Ижек. Сүздә ижек саны	Аяз көнне бар, болытлы көнне юк	1	Дәрәслек: 43–47 битләр
8	Сүзне юлдан-юлга күчерү	Аяз көнне бар, болытлы көнне юк	1	Дәрәслек: 48–49 битләр
9	Басым	Ләйсән – рәхмәт яңгыры	2	Дәрәслек: 50–53, 55 битләр
10	Басымлы ижек	Ләйсән – рәхмәт яңгыры	1	Дәрәслек: 54–55 битләр
11	Сөйләм нормалары	Кабатлау	1	Дәрәслек: 56–60 битләр
12	Сузык һәм тартык авазлар	Туган илем — туган өем	2	Дәрәслек: 61–62, 68–70 битләр

13	Калын һәм нечкә сузык авазлар	Туган илем — туган өем	1	Дәрәслек: 62-64 битләр
14	О һәм ө сузыклары	Туган илем — туган өем	1	Дәрәслек: 65-67
15	Яңгырау һәм саңгырау тартык авазлар	Бай тарихлы башкала	2	Дәрәслек: 71, 76, 80–81 битләр
16	Татар теленң үзенчәлекле авазлары: [ә], [ө], [ү], [w], [ɸ], [к], [ж], [ң], [h].	Бай тарихлы башкала	2	Дәрәслек: 72–75 битләр
17	Парлы тартык авазлар	Бай тарихлы башкала	2	Дәрәслек: 78–81 битләр
18	е, ё, ю, я хәрәфләре	Шәһәр — авыл арасы	2	Дәрәслек: 82–89, 92–98 битләр
19	ь һәм ъ	Шәһәр — авыл арасы	1	Дәрәслек: 89–91 битләр
20	Татар әдәби теленң әйтеш нормалары	Кабатлау	1	Дәрәслек: 99–101 битләр.
21	Сүзгә кушымча ялгану	Тиен, кәрпә, бүрә, куян Йөрләр бер сукмактан	1	Дәрәслек: 109–118 битләр
22	«Кем?», «нәрсә?» («что?») сорауларына җавап бирә торган сүзләр	Телне йотарлык тәмле	2	Дәрәслек: 124–137 битләр
23	«Нинди?» соравына җавап бирә торган сүзләр	Кабатлау	1	Дәрәслек: 119–122 битләр
24	Телдән аралашу белән бәйлә ситуацияләре	Кабатлау	1	Дәрәслек: 138–142 битләр
25	Хикәяләр төзү	Гомуми кабатлау	1	Дәрәслек: 143–145 битләр
	Барлыгы		36	

2 класс

1	Аваз һәм хәрәф. Сузык авазлар. Калын сузыклар. Нечкә сузыклар.	Мәктәптә һәм өйдә	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 6–12, 16–17 битләр.
	[о], [ы], [ә] сузыклары	Мәктәптә һәм өйдә	2	7, 12–15 битләр
2	Калын һәм нечкә әйтешләр сүзләр. Аларга кушымчалар ялгау	Көн тәртибе	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 18–19, 21–27 битләр. 20, 22, 24 битләр
3	[а], [о], [ы], [ө] авазлары	Дус гаилә – бәхетле гаилә	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 28–32, 34–39 битләр

	-кай/-кэй кушымчасының мәгънәсе	Дус гаилә – бәхетле гаилә	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 30–31, 33–34 битләр
4	Текст белән эш	«Кадерле бүләк» тексты белән эш	1/1	Дәрәслек, 1 кисәк: 40–43 битләр
5	Тартык авазлар. Татар теленең үзенчәлекле авазлары [w], [ɸ], [k]	Дуслар белән күнелле	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 44–47, 50–54 битләр
6	Татар телендә [в] авазының кулланылуы. [к], [ɸ], [к], [г] авазларының кулланылу үзенчәлекләре	Дуслар белән күнелле	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 48-49, 53-54 битләр.
7	Татар теленең үзенчәлекле авазлары [ж], [ң], [h]	Дус яшәү серләре	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 55–60, 62, 65 битләр
8	Борын авазлары [м], [н], [ң]	Дус яшәү серләре	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 58, 61– 62, 63–65 битләр
9	Уен-дәрәс «Дустым янына барам»	«Дустым янына барам» дигән темага диалог төзү	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 66–67 битләр
10	Текст белән эш	«Йолдызкай» тексты белән эш	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 68–69 битләр
11	Татар алфавиты. Сүзлекләр	Мин укырга яратам	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 70–74, 77 битләр.
12	Сүзлекләрнең төрләре	Мин укырга яратам	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 75-77 битләр
13	Кабатлау	Аудиотекстны тыңлап, телдән һәм язмага биремнәр башкару	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 78–79 битләр
14	Сүз һәм аның лексик мәгънәсе	Әкияттә кунакта	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 82–86, 88–90 битләр.
15	Лексик мәгънәләренә карап, сүзләрне төркемләү	Әкияттә кунакта	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 84, 86– 87, 90 битләр
16	Синоним сүзләр. Сөйләмдә синонимнарны дәрәс куллану	Әкият геройлары бездә кунакта	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 91–94, 99–101 битләр.
17	Синонимнар рәте. Синонимнарның әкиятләрдә кулланылуы	Әкият геройлары бездә кунакта	2	Дәрәслек, 1кисәк: 94, 95–98 битләр

18	Антоним сүзләр Антонимнарның сөйләмдә кулланылуы	Кем ялкау да кем тырыш	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 102– 104, 106–107 битләр.
19	-лы/-ле, -сыз/-сез кушымчалары ярдәмдә ясалган антонимнар	Кем ялкау да кем тырыш	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 103, 104, 105–106 битләр
20	Текст белән эш	Аудиотекстны тыңлап, телдән һәм язмага биремнәр башкару	1/1	Дәрәслек, 1 кисәк: 108– 110 битләр
21	Кабатлау	Аудиотекстны тыңлап, телдән һәм язмага биремнәр башкару	1/1	Дәрәслек, 1 кисәк: 111– 113 битләр
22	Бирелгән үрнәктән жөмлэләрне күчереп язу.	15 сүздән дә ким булмаган текстны күчереп язу	1	Баш һәм юл хәрефләрән дәрәслек язу. Хәреф, хәреф тезмәләрен, ижек, сүз һәм жөмлэләрне дәрәслек күчереп язу
23	Морфемика. Исемгә кушымчалар ялгану	Сүзләргә калын һәм нечкә кушымчалар ялгану	1	1 сыйныф дәрәслеге: 109–116, 118 битләр
24	-ла/-лә кушымчасы ярдәмдә фигыл язалу	Дүрт аяклы дусларым	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 58–60 битләр
25	Сүз төркемнәре турында мәгълүмат бирү	Әдәпле бул, сәләтле бул!	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 6–12, 14 битләр
26	Сүз. Сүзтезмә. Жөмлә	Әдәпле бул, сәләтле бул!	1	12–14 битләр
27	Исем сүз төркеме	Тәртип кайдан башлана?	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 15–17, 18–20, 23–24 битләр
28	Лексик мәгънәләренә карап, исемнәрне төркемләү	Тәртип кайдан башлана?	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 17–18, 20, 21– 22 битләр
29	Баш хәрефтән языла торган сүзләр	Тамаша залында	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 25–29, 33 битләр.
30	Ялгызлык исемнәр	Тамаша залында	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 27, 29–32 битләр
31	Бирелгән үрнәктән жөмлэләрне күчереп язу	15 сүздән дә ким булмаган текстны күчереп язу	1	
32	Исемнәрнең күплек санды күчү	Зоопаркта	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 34–38, 41, 43 битләр

33	Рус телендә күплек саныгына булган сүзләрне татар телендә куллану	Зоопаркта	2	Дәреслек, 2 кискәк: 36–37, 38–40, 42 битләр
34	Изложение		1	
35	Сыйфат сүз төркеме	Агачлар — безнең яшел дусларыбыз	2	Дәреслек, 2 кискәк: 44–45, 47–51 битләр
36	Сыйфатларның сөйләмдә кулланылышы	Агачлар — безнең яшел дусларыбыз	2	Дәреслек, 2 кискәк: 46, 49, 51 битләр
37	Ижади эш		1	
38	Хәзерге заман хикәя фигурасы	Дүрт аяклы дусларым	1	Дәреслек, 2 кискәк: 54–58 битләр
39	-ла/-лә кушымчасы ярдәмендә фигурасы язалу	Дүрт аяклы дусларым	1	Дәреслек, 2 кискәк: 58–60 битләр
40	Текст белән эш	«Начарлык» тексты белән эш	1/1	Дәреслек, 2 кискәк: 61–65 битләр
41	Диктант		1	
42	Сүз һәм жөмлө	Бөтен эшнә бергә эшлибез	3	Дәреслек, 2 кискәк: 68–73 битләр
43	Жөмлөдә фигурасының урыны	Бөтен эшнә бергә эшлибез	2	Дәреслек, 2 кискәк: 72–73 битләр
44	Әйтелү максаты алынган жөмлө төрләре	Язны каршылайбыз	3	Дәреслек, 2 кискәк: 74–76, 78 битләр
45	Интонация	Язны каршылайбыз	1	Дәреслек, 2 кискәк: 76, 77–78 битләр
46	Жөмлө ахырында тыныш билгеләре	Язгы яңа ел	3	Дәреслек, 2 кискәк: 79–82, 84 битләр.
47	Стиль хаталары: жөмлөләрдә кабатлаулар	Язгы яңа ел	2	Дәреслек, 2 кискәк: 82–83 битләр
48	Сүзлек диктанты		1	
49	Текст белән эш	«Кечкенә Апуш Сабантуйда» тексты белән эш	2	Дәреслек, 2 кискәк: 85–87 битләр
50	Кабатлау		1/1	Дәреслек, 2 кискәк: 88–92 битләр
51	Жөмлөләр белән эшләү: берләшкән сүзләрдән жөмлөләр төзү	Дәрес итеп жөмлөләр төзү	1	Берләшкән жөмлөләрдән текст төзү
52	2 класста әйрәнгәннәргә кабатлау	Аудиотекстны тыңлап аңлау	1/1	Дәреслек, 2 кискәк: 93–99

				битләр
53	Контроль күчереп язу	Сүзләрне һәм җөмлэләрне дәрәс күчереп язу	1	
	Барлыгы		68 / 102	

3 класс

1	Аваз белән хәрефнең аермасы. Алфавит. Үзенчәлекле хәрефләр	Без — кояшның дуслар	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 6–11, 14–15, 17 битләр.
2	Сүзлек белән эшләү	Без — кояшның дуслар	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 12–13, 15–16 битләр
3	ь һәм ы хәрефләре	Без — кояшның дуслар	3	Дәрәслек, 1 кисәк: 18, 20–21, 23–25 битләр.
4	ь һәм ы хәрефләре кәргән сүзләрне юлдан-юлга күчерү	Күп укыган күп белә	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 419–20, 21–22 битләр
5	Текст белән эш	«Кадерле кунак» тексты белән эш	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 26–28 битләр
6	Ижек. Сүзләрне ижекләргә бүлү	Буш вакытны файдалы уздыр!	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 29–30, 32, 34 битләр
7	Сүзләрне юлдан-юлга ижекләп күчерү	Буш вакытны файдалы уздыр!	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 31, 33 битләр
8	Сүзлек диктанты		1	
9	Сүз басымы	Барлык һөнәр дә яхшы	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 35–40 битләр
10	Бер ижекке сүзләрдә басым	Барлык һөнәр дә яхшы	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 38, 39 битләр
11	Диктант		1	
	Сүзләрне кушып, сызыкча аша һәм аерым язу	Һөнәрләр илендә	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 41–44, 48–50 битләр
12	Кызыл юл	Һөнәрләр илендә	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 45–47 битләр
13	Кабатлау	Аудиотекст белән эшләү	1/1	
14	Сүз. Сүзнең лексик мәгънәсе	Атлап чыктым Иделне	2	Дәрәслек, 1 кисәк: 56–58, 60–61 битләр
15	Татар телендә берничә мәгънә белдерә торган сүзләр	Атлап чыктым Иделне	1	Дәрәслек, 1 кисәк: 58–60 битләр

16	Синонимнар. Антонимнар	Берәүнең кулы, икенченең теле эшли	2	Дәреслек, 1 кисәк: 62–54, 68 битләр
17	Синонимнар һәм антонимнарны сөйләмдә куллану	Берәүнең кулы, икенченең теле эшли	1	Дәреслек, 1 кисәк: 65–67 битләр
18	Аваздаш сүzlәр	Хайваннар дөнъясы	2	Дәреслек, 1 кисәк: 69–74 битләр
19	Язылышлары белән генә аерыла торган омоним сүzlәр	Хайваннар дөнъясы	1	Дәреслек, 1 кисәк: 71–72 битләр
20	Текст белән эш	Аудиотекстны тыңлау, аңлау	1	Дәреслек, 1 кисәк: 75–76 битләр
21	Ижади дәрес	Диалогик һәм монологик сөйләм үстерү	1	
22	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүzlәр	Табигать китабы	2	Дәреслек, 1 кисәк: 77–83, 85 битләр.
23	-чы/-че кушымчасы ярдәмендә яңа сүzlәр ясалу	Табигать китабы	2	Дәреслек, 1 кисәк: 79–80, 81–82, 83–85 битләр
24	Туры һәм күчерелмә мәгънәле сүzlәр	Кунак ашы кара-каршы	2	Дәреслек, 1 кисәк: 86–89, 91–92 битләр
25	Лексика	Кунак ашы кара-каршы	1	Дәреслек, 1 кисәк: 89–91 битләр.
26	Изложение		1	
27	Кабатлау	Текст белән эш. Синонимнар, антонимнарны кабатлау.	1/1	Дәреслек, 1 кисәк: 93–95 битләр.
28	Сүз төзелеше	Спорт белән бик дус без	2	Дәреслек, 2 кисәк: 6–10, 12–13 битләр
29	Татар телендә сүzlәргә кушымчалар ялгау үзенчәлекләре	Спорт белән бик дус без	1	Дәреслек, 2 кисәк: 10–12 битләр.
30	Тамырдаш сүzlәр	Туп тибәм, чана шуам	2	Дәреслек, 2 кисәк: 14–15, 18–19 битләр
31	Кушымчаларның төрләре	Туп тибәм, чана шуам	1	Дәреслек, 2 кисәк: 16–18 битләр
32	Сүз ясагыч кушымчалар	Витаминлы аш	2	Дәреслек, 2 кисәк: 20–24, 25 битләр
33	Сүзнең лексик мәгънәсен һәм формасын үзгәртә торган кушымчалар	Витаминлы аш	1	Дәреслек, 2 кисәк: 24–25 битләр
34	Кабатлау	Аудиотекст белән эш	1	Дәреслек, 2 кисәк: 26–28

				битләр
35	Кушма сүзләр	Туган илем буйлап сәяхәт	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 29–30, 33 битләр.
36	Алынма сүзләр	Туган илем буйлап сәяхәт	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 31–33 битләр
37	Исемнәрнең килеш белән төрләнүе	Ял паркында	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 34–40 битләр.
38	Жанлы предметлар	Ял паркында	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 38, 40–41 битләр
39	Текст белән эш	Башта тыңлаган, аннан соң укыган текст белән эшләү	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 43 бит
40	Зат алмашлыклары. Зат алмашлыкларының жөмләдәге роле	Утырсаң бу транспортка, син китәсең еракка	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 44–47, 51–52 битләр.
41	Зат алмашлыкларының килеш белән төрләнүе	Утырсаң бу транспортка, син китәсең еракка	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 47–51 битләр
42	Ижади дәрес	Текст буенча план төзү һәм сөйләү	1	
43	Фигыльнең берлек санда зат-сан белән төрләнүе	Жирдә, күктә, суда кешеләрне йөртә	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 53–56, 58–61 битләр
44	Кереш сүзләр	Жирдә, күктә, суда кешеләрне йөртә	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 55, 57–58 битләр
45	Фигыльнең күплек санда зат-сан белән төрләнүе	Велосипедта йөри беләсеңме?	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 62–66 битләр.
46	3 зат берлек сандагы фигыльләрнең күплек сандагы исемнәр белән кулланылуы	Велосипедта йөри беләсеңме?	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 65, 66–67 битләр
47	Кабатлау		1	
48	Диктант		1	
49	Сыйфат сүз төркеме	Сыйфат сүз төркеме	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 70–74, 77 битләр
50	Сыйфатларның чагыштыру дәрәжәсе	Кәләпүшем, калфагым	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 74–77 битләр
51	Текст белән эш	Текстны үзлектән уку һәм эчтәлеген аңлау	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 78–80 битләр
52	Жөмләнең баш кисәкләре	Кунакка килегез!	3	Дәрәслек, 2 кисәк: 81–83, 85–86 битләр

53	Татар телендә хәбәрнең жөмлэдәге урыны		2	Дәреслек, 2 кисәк: 83–85 битләр
54	Картина белән эш		1/1	Дәреслек, 2 кисәк: 87–88 битләр
55	Жөмлә төзелеше. Жөмләнең баш кисәкләре	Шәһри Болгарга сәяхәт	4	Дәреслек, 2 кисәк: 89–91, 95 битләр.
56	Тиндәш ияләр		2	Дәреслек, 2 кисәк: 92–95 битләр
57	Изложение		1	
58	Кабатлау	Аудиотекст белән эшләү	1	Дәреслек, 2 кисәк: 96–97 битләр
59	Гомуми кабатлау	Тыңлаган, укыган текстны аңлау	1/1	Дәреслек, 2 кисәк: 98–101 битләр
	Барлыгы		68 / 102	

4 класс

1	1–3 нче сыйныфларда өйрәнгәннәрне кабатлау	Жәйге маңаралар	3	Дәреслек, 1 кисәк: 6–9, 12–14 битләр; 9–12, 13 битләр.
2	Татар теленең үзенчәлекле авазлары	Мин сәяхәттә	4	Дәреслек, 1 кисәк: 15–19, 21–23 битләр
3	Язуда е хәрефе белән белдерелә торган авазлар	Мин сәяхәттә	1	Дәреслек, 1 кисәк: 19–21 битләр.
4	Ижади дәрес		1	
5	Сингармонизм законы	Яхшылык кире кайта	1	Дәреслек, 1 кисәк: 24–25, 27 битләр
6	Сингармонизмның төрләре. Рәт гармониясе, ирен гармониясе	Яхшылык кире кайта	1	Дәреслек, 1 кисәк: 25–27 битләр
7	Сочинение		1	
8	Текст белән эш	Аудиотекст белән эшләү	1	Дәреслек, 1 кисәк: 28–33 битләр
9	Басым һәм аның төрләре. Басым сүзнең соңгы ижегенә төшми торган очрақлар	Нәрсә яхшы, нәрсә начар?	2	Дәреслек, 1 кисәк: 34–37, 40 битләр
10	Логик басым	Нәрсә яхшы, нәрсә начар?	1	Дәреслек, 1 кисәк: 38–40 битләр

11	Транскрипция	Сүзләрнең транскрипциясе	1	Дәреслек, 1 кисәк: 41–43 битләр
12	Сүзгә фонетик анализ ясау	Сүзләрнең транскрипциясе	1	Дәреслек, 1 кисәк: 41–45 битләр
13	Кабатлау		1 / 1	Дәреслек, 1 кисәк: 44–45 битләр
14	Сүзлек диктанты		1	
15	Алынма сүзләр һәм аларның язылышы. Татар теленең үз сүзләре	Фантастик әсәрләр	3	Дәреслек, 1 кисәк: 46–50, 53 битләр
16	Татар телендә гарәп-фарсы алынмалары	Фантастик әсәрләр	2	Дәреслек, 1 кисәк: 50–53 битләр
17	Кабатлау		1 / 1	Дәреслек, 1 кисәк: 54–59 битләр
18	Бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләр Туры һәм күчерелмә мәгънәле сүзләр. Сөйләмдә антонимнар, синонимнарны куллану	Һөнәрле кеше үлмәс	3	Дәреслек, 1 кисәк: 62–65, 67 битләр
19	Омонимнар	Һөнәрле кеше үлмәс	1	Дәреслек, 1 кисәк: 66–67 битләр
20	Татар теленең аңлатмалы сүзлегә белән эшләү	Аңлатмалы сүзлек ярдәмендә сүзләрнең мәгънәләрен ачыклау	1/1	
21	Сүз төзелеше. Сүз ясагыч кушымчалар, форма ясагыч кушымчалар	Су иясе	3	Дәреслек, 1 кисәк: 68–71, 74 битләр
22	Сүзнең нигезе. Сүз төзелешен тикшерү	Су иясе	1	Дәреслек, 1 кисәк: 72–74 битләр
23	Кабатлау	Аудиотекст белән эш	1/1	Дәреслек, 1 кисәк: 75–79 битләр
24	Кыш бабайга хат язу		1/1	
25	Диктант		1	
26	Сүз төркемнәре	Экология	3	Дәреслек, 2 кисәк: 4–7, 9 битләр
27	-лык/-лек кушымчасы ярдәмендә исем сүз төркеме ясалы	Экология	1	Дәреслек, 2 кисәк: 7–8 битләр
28	Исем сүз төркеме	Жир шары тирәли сәяхәт	3	Дәреслек, 2 кисәк: 10–13 битләр
29	Ялгызлык исемнәрне күплек санда куллану	Жир шары тирәли сәяхәт	2	Дәреслек, 2 кисәк: 12 битләр

30	Ижади дәрес		1/1	
31	Сыйфат сүз төркеме. Сыйфат дәрәжэләре	Россиядәге күренекле шәһәр	2	Дәреслек, 2 кисәк: 14–17, 20 битләр
32	Синоним сыйфатлар. Антоним сыйфатлар	Россиядәге күренекле шәһәр	2	Дәреслек, 2 кисәк: 17–19 битләр
33	Текст белән эш	Аудиотекст белән эшләү	1 / 1	Дәреслек, 2 кисәк: 21–25 битләр
34	Алмашлык Зат алмашлыклары	Габдулла Кырлай авылында	2	Дәреслек, 2 кисәк: 26–28, 30 битләр
35	Зат алмашлыкларының киләш белән төрләнеше	Габдулла Кырлай авылында	1	Дәреслек, 2 кисәк: 28–30 битләр
36	Күрсәтү һәм сорау алмашлыклары		2	Дәреслек, 2 кисәк: 31–33, 35 битләр
37	Алмашлыкларның сөйләмдә кулланылуы	Вақытны чөчәкләр әйтә	1	Дәреслек, 2 кисәк: 33–34 битләр
38	Сочинение		1	
39	Сан. Сан төркемчәләре. Микъдар һәм тәртип саннары	Йорт иясе	3	Дәреслек, 2 кисәк: 36–38, 39–40 битләр
40	Саннарның килеш белән төрләнеше	Йорт иясе	1	Дәреслек, 2 кисәк: 38 бит
41	Диктант		1	
42	Фигыль сүз төркеме. Боерык фигыль	Начарлыктан эз кала	2	Дәреслек, 2 кисәк: 41–43 битләр
43	Фигыльнең нигезе	Начарлыктан эз кала	1	Дәреслек, 2 кисәк: 44 бит
44	Кабатлау	Аудиотекст белән эшләү	1/1	
45	Диктант		1	
46	Хәзерге заман хикәя фигыль	Ил солдаты	2	Дәреслек, 2 кисәк: 45–47, 49 битләр.
47	Хикәя фигыльнең юклык формасы	Ил солдаты	1	Дәреслек, 2 кисәк: 47–49 битләр
48	Үткән заман хикәя фигыль	Муса Жәлил	2	Дәреслек, 2 кисәк: 50–52, 53 битләр
49	Фигыльнең билгесез үткән заман формасы	Муса Жәлил	1	Дәреслек, 2 кисәк: 52–53 битләр

50	Үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы	Бөек Ватан сугышында	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 54–55, 57 битләр
51	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы	Бөек Ватан сугышында	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 55–57 битләр
52	Фигыльнең киләчәк заман формасы. Фигыльнең сөйләмдә кулланылышы	Батырлыкта матурлык	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 58–61, 62–63 битләр
53	Вакытны белдерә торган сүзләр	Батырлыкта матурлык	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 61–62 битләр
54	Кабатлау	Аудиотекст белән эшләү	1 / 1	Дәрәслек, 2 кисәк: 64–68 битләр
55	Жөмләнең баш кисәкләре	Ишегалдында	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 70–71, 73–64 битләр
56	Ия	Ишегалдында	1	Дәрәслек, 2 кисәк: 71–72 битләр
57	Жөмләнең иярчен кисәкләре белән таныштыру	Йорт янында бакчада	2	Дәрәслек, 2 кисәк: 75–77, 78–79 битләр, 77–78 битләр
58	Кабатлау	Аудиотекст белән эшләү	1/1	Дәрәслек, 2 кисәк: 80–83 битләр.
59	Гомуми кабатлау	Тыңлаган һәм укыган текст белән эшләү	1/1	Дәрәслек, 2 кисәк: 84–88 битләр
60	Контроль диктант		1	
			68 / 102	

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЕ УЧЕБНЫЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ УЧЕНИКА

1. Туган тел (татар теле). Әлифба. 1 сыйныф: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / М.М. Шәкүрова, Л.М.Гыйниятуллина, О.Р.Хисамов; [рәссамы Л.С. Золондинова]. – Казан : Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты, 2023. – 128 б.
2. Туган тел (татар теле). 1 сыйныф: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 151 б.
3. Туган тел (татар теле). 2 сыйныф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). /М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, О. Р. Хисамов; [рәссамы Диләрә Нәүрузова]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 126 б.
4. Туган тел (татар теле). 2 сыйныф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). /М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, О. Р. Хисамов; [рәссамы Диләрә Нәүрузова]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 112 б.
5. Туган тел (татар теле). 3 сыйныф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). /М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, О. Р. Хисамов; [рәссамы Андрей Шляпкин]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 104 б.
6. Туган тел (татар теле). 3 сыйныф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). /М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, О. Р. Хисамов; [рәссамы Андрей Шляпкин]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 112 б.
7. Туган тел (татар теле). 4 сыйныф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). /М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, О. Р. Хисамов; [рәссамы Андрей Шляпкин]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 88 б.
8. Туган тел (татар теле). 4 сыйныф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). /М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, О. Р. Хисамов; [рәссамы Андрей Шляпкин]. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2020. – 112 б.

МЕТОДИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ УЧИТЕЛЯ

Гиниятуллина Л. М, Шакурова М. М. Туган телне укыту методикасының бүгенге көн проблемалары.– Казан: Вестфалика, 2018. – 120 б.;

Харисов Ф. Ф., Харисова Ч. М. Татар теле: диктантлар жыентыгы. 1-4 нче сыйныф укучылары өчен. – Казан: Мәгариф-Вақыт, 2018. – 55 б.;

Шәкүрова М. М., Гыйниятуллина Л. М. Башлангыч сыйныфларда «Туган тел» предметын укуту: яңартылган эчтәлек һәм перспективалар. Методик ярдәмлек. – Казан: ТР ФА ТӘҺСИ, 2018. – 40 б.;

Шәкүрова М. М., Юсупов А. Ф., Хөснетдинов Д. Х. Татар урта гомуми белем бирү оешмаларында татар телен укуту методикасы. – Казан: Казан ун-ты нәшр., 2015. – 110 б.;

Шәкүрова М. М. Дидактик уеннар: «Туган тел (татар теле)» һәм «Әдәби уку» дәресләрендә куллану өчен. Башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен методик эсбап / М. М. Шәкүрова, Л. М. Гыйниятуллина, Г. Н. Мөхәрләмова, Д. М. Абдуллина. – Казан, 2019. – 60 б.;

ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ И РЕСУРСЫ СЕТИ ИНТЕРНЕТ

Библиотека художественных произведений на татарском языке // URL: <http://Kitapxane.at.ru>;

Видеоуроки на родном (татарском) языке // URL: <https://disk.yandex.ru/d/aWuDx4MPotjxQg/>;

Интерактивная мультимедийная энциклопедия // URL: www.balarf.ru;

Институт развития образования РТ // URL: <http://www.irort.ru>;

Министерство образования и науки РТ // URL: <http://mon.tatarstan.ru> ;

Озвученный русско-татарский онлайн-словарь // URL: www.ganiev.org;

Образовательный портал Министерства образования и науки РТ // URL:

<http://www.edu.kzn.ru>; Портал татарского образования // URL: <http://belem.ru>;

Сайт издания «100 лет нашему дому» // URL: www.100летнашемудому.рф;

Сборник анимационных фильмов, созданных объединением «Татармультифильм» // URL: www.tatarcartoon.ru;

Татарский язык: большой электронный свод // URL: <http://www.antat.ru/ru/tatzet>;

Тексты на татарском языке // URL: <http://Tatarca.boom.ru>;

Школьная электронная энциклопедия «Татар иле» // URL: www.chrestomathy.tatarile.tatar.ru

Языки народов России в Интернете // URL: <http://www.peoples.org.ru>;

Электронные формы учебников // URL: www.antat.ru/ru/iyli/publishing/book;